

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

773

Vragen van het lid **Becker** (VVD) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *het bericht «EU-exportsancties Rusland te onduidelijk»* (ingezonden 13 november 2017).

Antwoord van Minister **Kaag** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 21 december 2017).

Vraag 1

Kent u het bericht «EU-exportsancties Rusland te onduidelijk»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat de export naar Rusland in de eerste helft van het jaar met 35% is toegenomen? Hoeveel van deze toename is afkomstig van het midden- en kleinbedrijf (mkb)?

Antwoord 2

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vermeldt in een persbericht van 2 oktober 2017, dat de export naar Rusland in de eerste zeven maanden van 2017 is toegenomen naar bijna 3,2 miljard euro. Dat is 35 procent meer dan in dezelfde periode vorig jaar. Ondanks de groei is de exportwaarde van goederen nog altijd 20 procent lager dan in 2013. Het belang van Rusland in de export van Nederland is afgenomen. Was Rusland in waarde nog de tiende exportbestemming in 2013, inmiddels is het land gezakt naar plaats 15. In 2016 exporteerden bijna 3.000 bedrijven naar Rusland. Dat is een kwart minder dan in 2013. Vanuit Russisch perspectief daalde het importaandeel van goederen afkomstig uit Nederland van 1,9 procent in 2013 naar 1,7 procent in 2016. Mogelijk spelen hier ook de Russische tegenmaatregelen een rol.

Het CBS heeft geen gegevens over het aandeel van het midden- en kleinbedrijf.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/40/export-naar-rusland-neemt-toe>

¹ <https://www.bnr.nl/nieuws/economie/10332992/eu-exportsancties-rusland-onduidelijk-voor-ondernemers>

Vraag 3

Kunt u aangeven hoe ondernemers momenteel vanuit de overheid worden geholpen met informatie over export naar sanctielanden en welke rol de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) hierin speelt?

Antwoord 3

Ik onderstreep het belang van adequate informatievoorziening met betrekking tot sanctiemaatregelen. Verschillende overheidsorganisaties werken hierin samen, zoals het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), de Kamer van Koophandel, de Douane, brancheorganisaties en de ambassades wereldwijd. De overheid gebruikt daarvoor verschillende kanalen: websites, apps (NL exporteert), informatie-bijeenkomsten en directe contacten met individuele bedrijven. Voor de handel met Rusland en Iran zijn handboeken met een uitleg van de respectievelijke sanctieregelingen samengesteld. Regelmatig organiseert het Ministerie van Buitenlandse Zaken seminars over dit onderwerp. De RVO heeft een speciaal sanctieloket. In 2016 beantwoordde dit loket ruim 300 vragen van ondernemers over de sancties Rusland.

Daarnaast kunnen bedrijven hun voorgenomen transacties bij de Douane laten toetsen aan sanctiewetgeving via zogeheten indelingsverzoeken of sondages.

Vraag 4

Herkent u het beeld dat veel bedrijven, en met name in het mkb, niet goed weten wat ze wel en niet naar Rusland mogen exporteren en dat dit mede wordt veroorzaakt doordat informatie niet eenvoudig voor bedrijven toegankelijk is?

Antwoord 4

Aan een goede informatievoorziening aan bedrijven wordt continue gewerkt. Sanctieregelgeving is immers lastige materie. In het beeld dat de informatie niet eenvoudig toegankelijk is herkent het kabinet zich echter niet. De overheid doet veel aan voorlichting en vraagbeantwoording om de regelgeving met betrekking tot sancties toe te lichten. Zie ook het antwoord op vraag 3.

Vraag 5

Herkent u het beeld dat met name voor het mkb moeilijk te achterhalen is wie de uiteindelijke eindgebruiker en/of het uiteindelijke eindgebruik van het product in Rusland is en of sprake is van gesanctioneerde personen en eigendomsstructuren, terwijl dit wel een verplichting conform de sanctiewetgeving is? Hoe helpt de overheid deze grote groepen bedrijven dit toch inzichtelijk te maken?

Antwoord 5

Bij handel in sanctiegoederen zullen Nederlandse bedrijven in eerste instantie zelf onderzoek moeten doen naar het feitelijke eindgebruik. Ook dienen zij zich bewust te zijn van geldende sanctieregelgeving. Soms is het lastig om eigendomsstructuren in kaart te brengen. De Nederlandse ambassade in Moskou ondersteunt bedrijven met informatie bij het doen van hun onderzoek naar dergelijke eigendomsstructuren via een zogeheten company check. Zie ook: <https://www.nederlandwereldwijd.nl/landen/rusland/zakendoen/company-check>

Het eerste onderzoek door bedrijven kan aanleiding geven voor inschakeling van verdere, benodigde professionele expertise. Tot slot hebben bedrijven ook een eigen verantwoordelijkheid in het kader van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen

Exportvergunningen worden alleen afgegeven als er voldoende duidelijkheid is over de eindgebruiker en het voorgenomen eindgebruik.

Vraag 6

Bent u er bekend mee dat mkb-bedrijven vaak geen of moeilijk inzicht hebben in hoe betaling vanuit Rusland plaatsvindt en welke banken daarbij betrokken zijn? Klopt het dat Nederlandse banken verplicht zijn dit te controleren, maar de verantwoordelijkheid veelal bij mkb-bedrijven neerleggen?

Antwoord 6

Op grond van artikel 4 lid 3 van Verordening 833/2014 (sanctieverordening Rusland) is voor financiering of financiële bijstand in verband met de in Bijlage II van deze Verordening genoemde goederen die bestemd zijn voor de aardolie-industrie een vergunning nodig. Het Europese Hof van Justitie heeft in de Rosneft-uitspraak van 28 maart 2017 (ECLI:EU:C:2017:236) bepaald dat de verwerking van betalingen die verband houden met deze goederen door een bank of andere financiële instelling niet onder deze vergunningplicht valt. Er is derhalve geen aparte vergunning nodig voor de verwerking van deze betalingen, ook niet als dit gebeurt door een gesanctioneerde Russische bank. Dit betekent dat, wanneer de te exporteren goederen niet onder de Verordening vallen of indien op grond van artikel 3 van de Verordening een vergunning voor te exporteren goederen is afgegeven, Nederlandse banken en/of mkb-bedrijven niet hoeven na te gaan hoe betaling vanuit Rusland plaatsvindt en welke banken daarbij betrokken zijn.

Vraag 7

Klopt het dat het handboek Rusland verouderd is en de criteria voor de toetsing op een vergunning voor Rusland niet van tevoren voor ondernemers inzichtelijk zijn? Zo ja, waarom is dat niet op orde?

Antwoord 7

Nee, dit klopt niet. De informatie in het handboek is correct. Het handboek is recentelijk niet actief aangepast omdat de sancties Rusland inhoudelijk gelijk gebleven zijn.

Vraag 8

Klopt het dat de doorlooptijden voor een vergunning niet altijd gehaald worden en kunt u inzichtelijk maken hoeveel aanvragen in 2015, 2016 en 2017 zijn ingediend voor export naar Rusland en hoe vaak de oorspronkelijke doorlooptijd verlengd moest worden?

Antwoord 8

Op grond van de Awb dient er binnen acht weken een besluit te worden genomen over een vergunningaanvraag. In de periode 2015, 2016 en 2017 (tot medio november) zijn er in totaal 156 aanvragen voor exportvergunningen van sanctiegoederen met eindbestemming Rusland in behandeling genomen.

Jaartal	Aantal aanvragen	% op tijd afgehandeld
2015	69	51%
2016	46	96%
2017	41	91% ¹

¹ van de inmiddels afgehandelde aanvragen.

De redenen voor het overschrijden van de behandeltijd zijn divers en soms technisch van aard. In sommige gevallen gebeurt dit ook in overleg met de bedrijven zelf.

Jaarlijks worden er ook circa 30 indelingsverzoeken of sondages ingediend. Op die manier kunnen Nederlandse bedrijven voorgenomen transacties toetsen aan sanctiewetgeving.

Vraag 9

Deelt u de mening dat het van groot belang is dat het bedrijfsleven profiteert van de aantrekkelijke economie en handelskansen moet kunnen grijpen en daarin niet belemmerd moet worden door een gebrek aan informatie over vergunningscriteria en/of lange doorlooptijden?

Antwoord 9

Ja, die mening deel ik, de genoemde belemmeringen zie ik niet. Zie ook de antwoorden op vragen 3 en 8.

Vraag 10

Bent u bereid zo snel mogelijk de informatievoorziening naar ondernemers en met name het mkb over sanctielanden, en dus ook het sanctiebeleid voor Rusland, te verbeteren door bijvoorbeeld een toegankelijke website en/of een app te maken en er naar te streven alle vergunningsaanvragen tenminste binnen de doorlooptijd af te handelen? Zo ja, kunt u dit spoedig realiseren en de Kamer informeren over de voorgenomen aanpak? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Een dergelijke website is reeds voorhanden, via het sanctieloket van RVO. In 2017 waren er tot nu toe ruim 15.000 page views. Er is ook een app beschikbaar (NL exporteert). Het kabinet streeft er naar de vergunningaanvragen binnen de doorlooptijd af te handelen. In voorkomende gevallen kan dit bij ingewikkelde aanvragen langer duren. Zoals blijkt uit het antwoord op vraag 8 wordt meer dan 90% van de aanvragen op tijd behandeld.